

دانشکده مهندسی برق

گزارش تمرین دوم درس پردازش تصاویر پزشکی

استاد: جناب آقای دکتر غفاری

دانشجو: محمدصادق کلامی یزدی

شماره دانشجویی: ۴۰۲۸۱۱۰۶۸

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۰۹/۲۳

پاییز ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

فصل ۱: تمرین‌های کامپیوتری	۴
۱-۱- تبدیل هاف و مورفولوژی	۵
۱-۲- تمرین ۲	۱۱
۱-۳- ناحیه‌بندی	۱۳
۱-۴- تمرین ۴	۱۷
فصل ۲: تمرین‌های مرتبط با کلاس حل تمرین	۱۸
۲-۱- تمرین ۱	۱۹

فصل ۱:

تمرین‌های کامپیوتری

۱-۱- تبدیل هاف و مورفولوژی

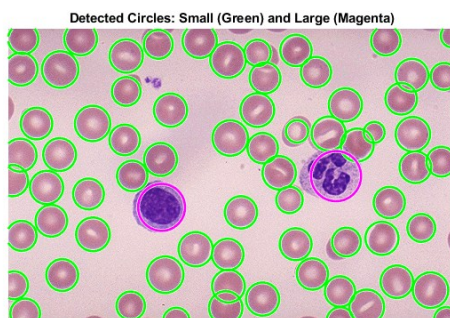
۱. به کمک روش تبدیل هاف (Hough Transform) سکه‌ها و سلولهای زیر را به دو دسته ی سکه‌ها (سلول‌ها)ی کوچک و سکه‌ها سلولهای بزرگ تقسیم کنید.

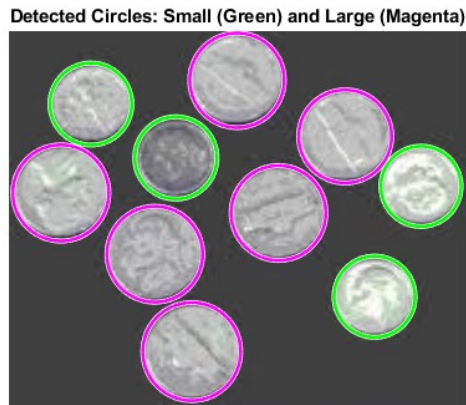
خاکستری کردن، تصویر را ساده می‌کند و پردازش آن را آسان تر می‌کند و در عین حال تمام جزئیات مهم مورد نیاز برای تشخیص را حفظ می‌کند.

در مرحله بعد، تشخیص لبه با استفاده از روش Canny برای برجسته کردن مرزهای اجسام مدور انجام شد. این لبه‌ها به عنوان پایه‌ای برای تبدیل دایره هاف عمل می‌کردند، که سپس برای مکان‌یابی دایره‌ها در تصویر با شناسایی مراکز و شعاع‌های آن‌ها استفاده شد.

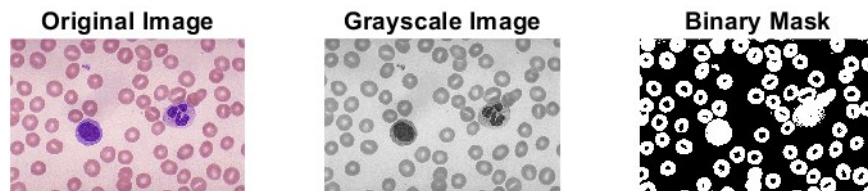
پس از شناسایی دایره‌ها، بر اساس اندازه آن‌ها به دو دسته تقسیم شدند. دایره‌هایی با شعاع کوچکتر از آستانه تعیین شده به عنوان "کوچک" طبقه بندی شدند، در حالی که دایره‌هایی با شعاع بزرگتر به عنوان "بزرگ" برچسب گذاری شدند. سپس دایره‌های شناسایی شده روی تصویر اصلی قرار گرفتند: دایره‌های کوچک با رنگ سبز و دایره‌های بزرگ به رنگ سرخابی برجسته شدند تا بتوان بین این دو گروه تمایز قائل شد.

تصویر نهایی این فرآیند را نشان می‌دهد، با دایره‌های کوچک و بزرگ که به دقت شناسایی و دسته‌بندی شده‌اند. این رویکرد کاربردهای عملی در زمینه‌هایی مانند تصویربرداری پزشکی و مرتب سازی اشیاء دارد، جایی که تجزیه و تحلیل تفاوت اندازه ضروری است.

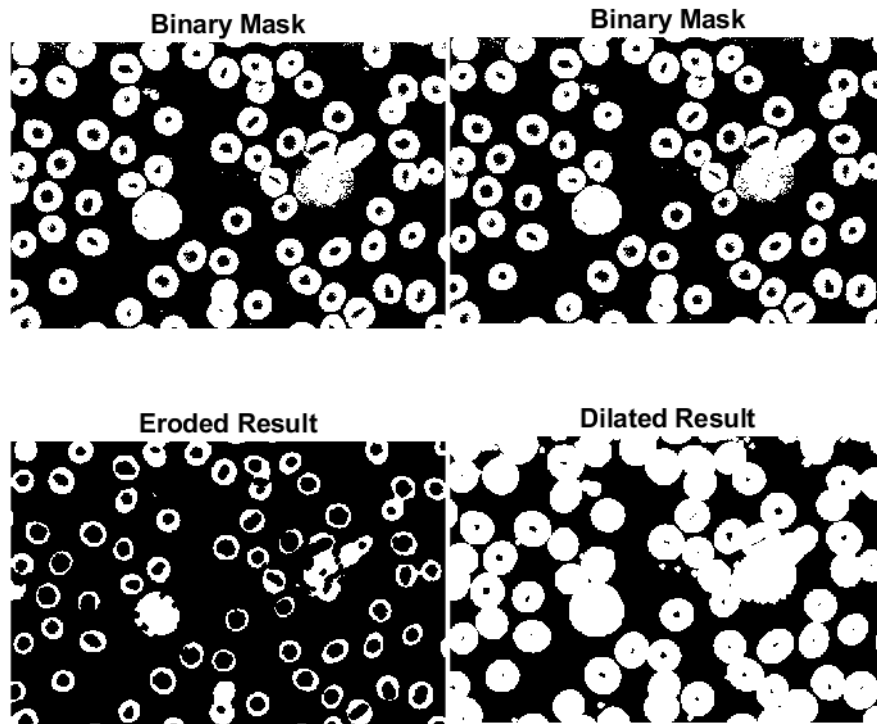

۲. روش‌های پایه مورفولوژی را از جمله opening erosion dilation و closing بر روی تصویر باینری شده سلول خون اجرا نمایید و نتایج خود را تفسیر نمایید.

تصاویر مراحل انجام شده برای تقسیم بندی را نشان می‌دهند. "تصویر اصلی" ورودی خام را نشان می‌دهد و ساختارهای سلول را برجسته می‌کند. سپس، "تصویر مقیاس خاکستری" تصویر اصلی را با تبدیل آن به سایه‌های خاکستری ساده می‌کند و پردازش آن را در عین حفظ جزئیات مهم آسان‌تر می‌کند. در نهایت، "Binary Mask" تصویر خاکستری را به یک فرمت سیاه و سفید واضح تبدیل می‌کند. نواحی سفید نمایانگر سلول‌ها هستند، در حالی که نواحی سیاه پس‌زمینه را مشخص می‌کنند و تمرکز روی سلول‌ها را برای تجزیه و تحلیل یا پردازش بیشتر آسان‌تر می‌کنند.

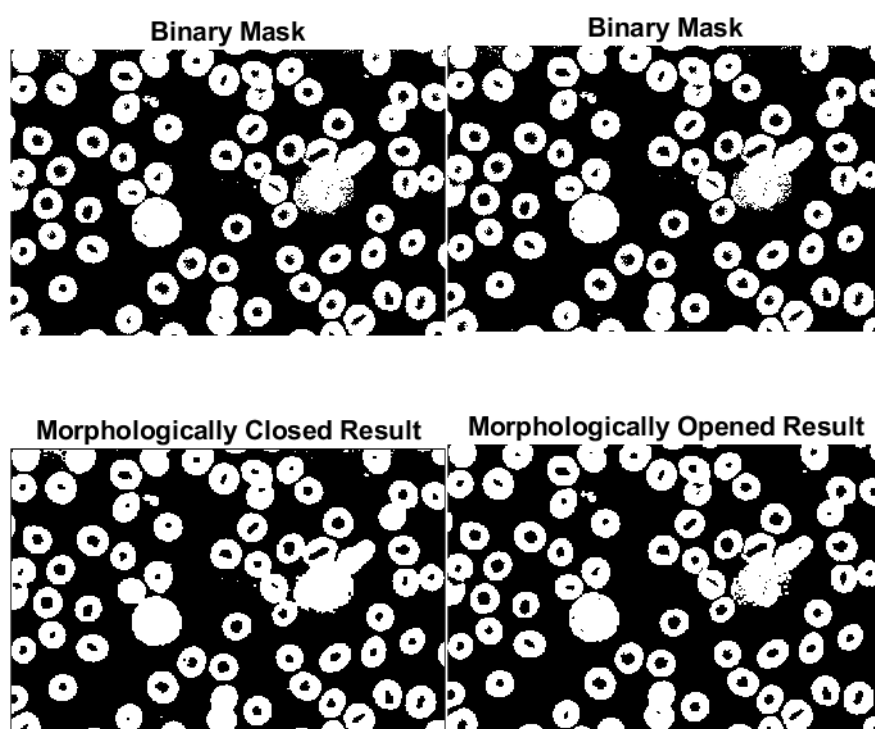
نتیجه تصویر dilation:

تصویر حاصل از عملیات dilation نشان‌دهنده گسترش مرزهای اشیاء در تصویر باینری است. در پردازش تصویر، dilation یک تبدیل مورفولوژیکی است که مرزهای نواحی سفید (پیش‌زمینه) را گسترش داده و نواحی سیاه (پس‌زمینه) را کاهش می‌دهد. این فرآیند با استفاده از یک structuring element انجام می‌شود که به افزایش اندازه نواحی سفید و اتصال اجزای جدا افتاده کمک می‌کند. عملیات dilation برای پر کردن شکاف‌های کوچک بین اجزاء، پر کردن حفره‌های کوچک در داخل اشیاء و تقویت یکپارچگی ساختاری نواحی بخش‌بندی‌شده بسیار مفید است. در نتیجه حاصل، سلول‌ها بزرگ‌تر و به هم متصل‌تر به نظر می‌رسند، که این حالت برای کاربردهایی که به اتصال و تکمیل اشیاء نیاز دارند، مانند آماده‌سازی برای clustering یا صاف کردن مرزها، مناسب است.

نتیجه تصویر Eroded:

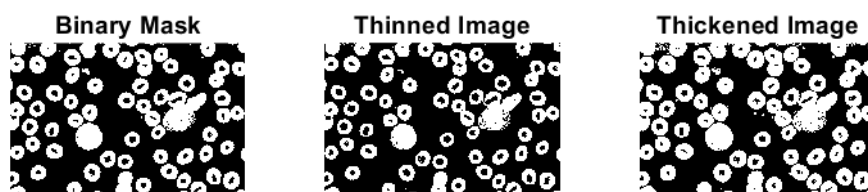
Erosion یک عملیات مورفولوژیکی است که برعکس dilation عمل کرده و مرزهای اشیاء را در تصویر باینری کوچک می‌کند. با حذف پیکسل‌ها در لبه‌های نواحی سفید، erosion به جداسازی اجزای متصل،

حذف نویز و بهبود مرزهای اشیاء کمک می‌کند. این عملیات به ویژه در جداسازی اشیاء نزدیک به هم و کاهش برجستگی مصنوعات جزئی مؤثر است. در نتیجه حاصل، سلول‌ها کوچک‌تر و متمایزتر دیده می‌شوند، که این ویژگی برای کاربردهایی که به تجزیه و تحلیل دقیق مرزها یا اصلاح بخش‌بندی نیاز دارند، مانند تصویربرداری پزشکی که در آن باید سلول‌های نزدیک به هم تفکیک شوند، مناسب است.

عملیات Opening و Closing دو عملیات پایه‌ای مورفولوژیکی هستند که به طور گسترده در پردازش تصویر برای بهبود تصاویر باینری و ارتقاء ساختار آن‌ها استفاده می‌شوند. Opening ترکیبی از Erosion و سپس Dilation است که با هدف حذف اشیاء کوچک و نویز از پیش‌زمینه بدون تغییر قابل‌توجه در شکل یا اندازه اشیاء بزرگ‌تر به کار می‌رود. این عملیات به ویژه برای جدا کردن اشیاء نزدیک به هم و صاف کردن مرزها از طریق حذف برآمدگی‌ها و نویزهای کوچک مؤثر است. از سوی دیگر، Closing شامل اعمال Dilation و سپس Erosion است که هدف آن پر کردن حفره‌های کوچک، شکاف‌ها یا ناپیوستگی‌ها در پیش‌زمینه بدون تغییر ساختار کلی تصویر می‌باشد. این عملیات برای اتصال اجزاء جدا شده یا ترکیب مناطقی که با شکاف‌های باریک از هم جدا شده‌اند، مانند خطوط نازک یا ترک‌ها، بسیار کارآمد است. این دو عملیات ابزارهای اساسی برای پیش‌پردازش در وظایفی مانند بخش‌بندی، تشخیص اشیاء و تصویربرداری پزشکی

محسوب می‌شوند و تضمین می‌کنند که نمایشی مقاوم‌تر و بدون نویز از نواحی موردنظر ارائه شود. در حالی که Opening بر جداسازی اشیاء و کاهش نویز تمرکز دارد، Closing بر روی اتصال و تکمیل اشیاء تمرکز دارد و این تکنیک‌های مکمل برای دستیابی به یک تصویر باینری بهینه ضروری هستند.

عملیات **Thinning** و **Thickening** دو تکنیک مورفولوژیکی مهم در پردازش تصویر هستند که برای اصلاح و تغییر شکل اجسام در تصاویر باینری استفاده می‌شوند. **Thinning** به منظور نازک‌سازی اجسام با حذف تدریجی لایه‌های پیکسلی از مرزها انجام می‌شود تا ساختار اصلی به یک اسکلت تک‌پیکسلی کاهش یابد. این فرآیند در کاربردهایی مانند استخراج خطوط مرکزی، شناسایی ویژگی‌های ساختاری و تحلیل اشیاء باریک مانند رگ‌ها در تصاویر پزشکی بسیار موثر است.

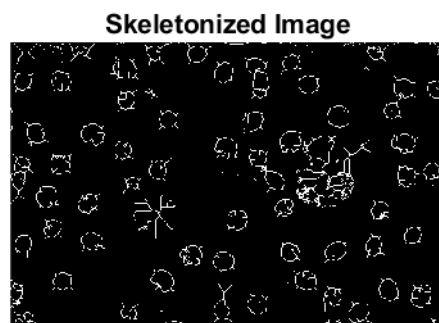
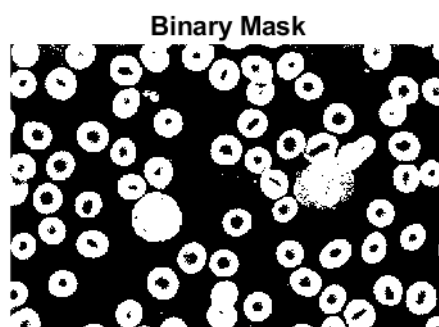
در مقابل، **Thickening** با افزودن پیکسل‌ها به مرزهای اجسام، به ضخیم‌تر کردن آن‌ها می‌پردازد و برای تقویت و برجسته‌سازی نواحی باریک یا تقویت ساختارهایی که ممکن است در نتیجه نویز یا فرسایش آسیب دیده باشند، کاربرد دارد. این عملیات در ترکیب با سایر تکنیک‌های مورفولوژیکی، ابزاری قدرتمند برای تحلیل شکل و شناسایی دقیق‌تر اشیاء در تصاویر باینری فراهم می‌کند. به طور کلی، **Thinning** بر حفظ ساختار داخلی و نازک‌سازی تمرکز دارد، در حالی که **Thickening** بر تقویت و بهبود مرزها و ساختارهای نازک تمرکز می‌کند.

عملیات **Filling** شامل پر کردن حفره‌ها یا نواحی خالی محصور شده در داخل اشیاء در تصاویر باینری است. این فرآیند را می‌توان به اجزای ساده‌تر مانند **dilation** و سایر تکنیک‌های مورفولوژیکی تقسیم کرد. در واقع، **Filling** با شناسایی نواحی خالی (سیاه) که کاملاً توسط پیش‌زمینه (پیکسل‌های سفید) محصور شده‌اند، شروع می‌شود و سپس با استفاده از تکنیک‌هایی مانند **dilation**، این حفره‌ها را پر می‌کند.

Dilation در این فرآیند به تدریج مرزهای نواحی سفید را به سمت داخل گسترش می‌دهد و حفره‌های کوچک را پر می‌کند. این عملیات تا زمانی ادامه می‌یابد که هیچ ناحیه خالی محصور شده‌ای باقی نماند.

عملیات **Filling** در کاربردهای متعددی از جمله پزشکی برای تحلیل تصاویر سلولی، پر کردن فضای داخلی سلول‌ها یا حذف شکاف‌های داخلی، بسیار کاربردی است. این تکنیک با بهره‌گیری از **dilation** به عنوان یک ابزار پایه، ساختاری پیوسته‌تر و بدون نقص در پیش‌زمینه ایجاد می‌کند و به تحلیل دقیق‌تر اشیاء کمک می‌کند.

عملیات **Skeletonized** یا اسکلت‌سازی هدف آن کاهش اجسام باینری به ساختارهای مینیمالیستی است

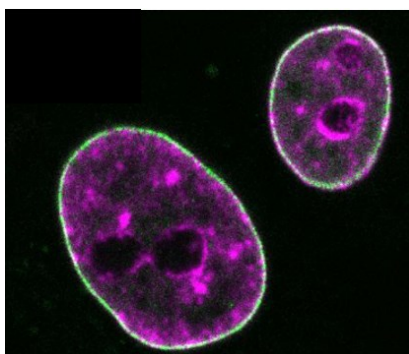
که همچنان ویژگی‌های اصلی شکل آن‌ها را حفظ می‌کند. این فرآیند را می‌توان به اجزای ساده‌تری مانند **erosion** و **logical operations** تجزیه کرد. در اصل، **Skeletonized** با استفاده از **erosion** تدریجی لایه‌های بیرونی جسم را حذف می‌کند و به طور هم‌زمان بررسی می‌کند که ساختار اتصال و ویژگی‌های شکل اصلی حفظ شوند.

Erosion لایه‌های پیکسلی از مرز اشیاء را کاهش می‌دهد، در حالی که ساختارهای مرکزی که خطوط اصلی شکل جسم را تشکیل می‌دهند، دست‌نخورده باقی می‌مانند. این عملیات تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که اشیاء به خطوط تک‌پیکسلی (اسکلت) کاهش یابند. نتیجه این فرآیند یک اسکلت مرکزی است که ساختار کلی جسم را با حداقل تعداد پیکسل‌ها نشان می‌دهد.

عملیات **Skeletonized** در کاربردهایی مانند تحلیل ساختارهای زیستی، شناسایی مسیرها یا رگ‌های خونی در تصاویر پزشکی، و استخراج ویژگی‌های شکل برای طبقه‌بندی و تحلیل دقیق استفاده می‌شود. این تکنیک با استفاده از مفاهیم ساده‌تر مانند **erosion**، یک نمایش کارآمد و فشرده از ساختارهای پیچیده ارائه می‌دهد.

۲-۱- تمرین ۲

(۲) به کمک روشهای مورفولوژی و یکی از روشهای تشخیص لبه (Edge Detection)، نظیر Canny و یا روش های گفته شده در درس، مرزهای خارجی شکل زیر را بدست آورید.

: Extracted Boundaries (Erosion Subtraction)

در این مرحله، مرزهای اشیاء از طریق تفریق تصویر erosion از ماسک باینری اصلی استخراج شده‌اند. erosion، لبه‌های بیرونی اشیاء را حذف می‌کند، و با تفریق آن از تصویر اصلی، تنها مرزهای نواحی سفید باقی می‌مانند. این روش برای جدا کردن مرزهای دقیق اشیاء و حذف نویز کاربرد دارد.

Perimeter of Objects (پیرامون اشیاء):

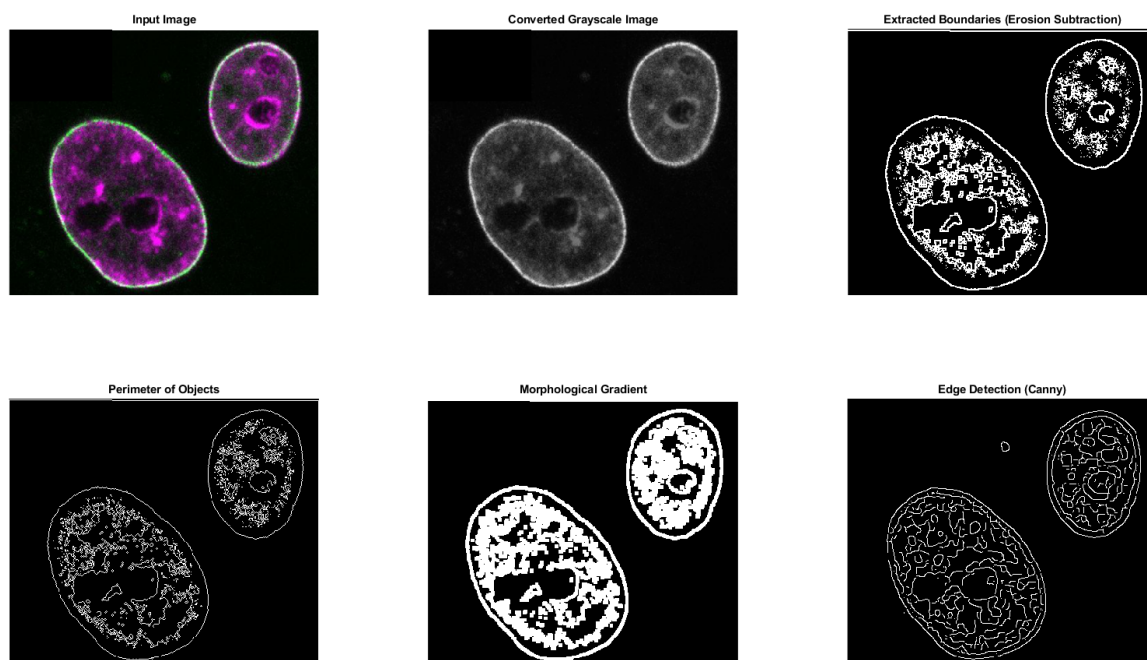
پیرامون اشیاء در تصویر باینری با استفاده از عملیات bwperim محاسبه شده است. این عملیات فقط پیکسل‌هایی را که در مرز نواحی سفید هستند نگه می‌دارد. این مرحله به استخراج دقیق‌تر خطوط خارجی اشیاء کمک می‌کند و برای اندازه‌گیری ویژگی‌هایی مانند محیط و شکل اجسام بسیار مفید است.

Morphological Gradient (گرادیان مورفولوژیکی):

گرادیان مورفولوژیکی با تفریق تصویر فرسایش‌یافته از تصویر Dilation به دست آمده است. این فرآیند اختلاف شدت بین لبه‌های بیرونی و داخلی اشیاء را برجسته می‌کند. گرادیان مورفولوژیکی برای شناسایی تغییرات شدت و مشخص کردن لبه‌های واضح در تصویر بسیار کاربردی است.

Edge Detection (Canny) (تشخیص لبه‌ها با Canny):

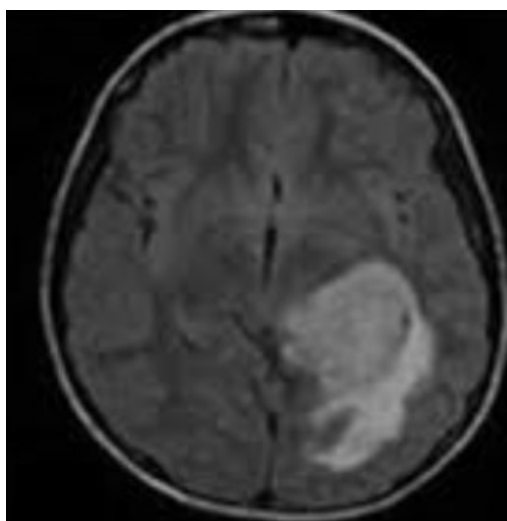
لبه‌های تصویر با استفاده از الگوریتم Canny شناسایی شده‌اند. این الگوریتم از فیلتر گوسین برای حذف نویز، محاسبه گرادیان تصویر برای تشخیص لبه‌ها، و اعمال آستانه‌های پایین و بالا برای جداسازی لبه‌های واقعی استفاده می‌کند. نتیجه این مرحله لبه‌های دقیق و پیوسته‌ای است که برای بخش‌بندی و تحلیل اشیاء در تصویر بسیار مهم هستند.

۱-۳- ناحیه‌بندی

۱-۳- با استفاده از روشهای segmentation ، شامل Otsu ، Thresholding و K-means Clustering ، تومور

موجود در تصویر زیر را ناحیه بندی کرده و نحوه ی عملکرد روشهای مختلف را مقایسه کنید.

۱. Otsu Segmentation با ۳ سطح (Filtered):

در این روش، ابتدا تصویر با استفاده از یک Gaussian Low-Pass Filter (GLPF) بهبود داده شده است تا نویز کاهش یابد و توزیع شدت روشنایی بهبود یابد. پس از اعمال فیلتر، الگوریتم Otsu thresholding برای بخش‌بندی تصویر به سه سطح شدت اعمال شد. نتیجه نشان‌دهنده جداسازی مناسب نواحی و برجسته‌سازی تومور با مرزهای واضح است. این روش به دلیل کاهش نویز، برای تحلیل نواحی با کنتراست پایین مؤثر است، اما ممکن است برخی جزئیات ساختاری ریز را از دست بدهد.

۲. K-Means Segmentation با ۴ Clusters:

K-Means clustering تصویر را بر اساس مقادیر شدت به چهار دسته مجزا تقسیم می‌کند. این روش پیکسل‌هایی با ویژگی‌های مشابه را گروه‌بندی کرده و تصویری با بخش‌بندی یکنواخت ایجاد می‌کند که نسبت به تغییرات جهانی شدت کمتر حساس است. با این حال، اگر درون تومور تغییرات شدت زیادی وجود داشته باشد، ممکن است باعث خطا در بخش‌بندی شود و برخی نواحی تومور به اشتباه به‌عنوان پس‌زمینه یا بافت‌های مجاور طبقه‌بندی شوند.

۳. Otsu Segmentation با ۳ سطح (Unfiltered):

در این روش، الگوریتم Otsu مستقیماً بر روی تصویر خاکستری اصلی اعمال شده است و تصویر را به سه سطح شدت تقسیم می‌کند. این روش مرزهای واضحی برای تومور فراهم می‌کند، اما نسبت به نویز حساس‌تر است. عدم استفاده از پیش‌پردازش منجر به ایجاد برخی نویزها و مصنوعات پراکنده شده است که قابلیت اطمینان این روش را در مجموعه داده‌های پر نویز کاهش می‌دهد.

۴. Otsu Segmentation با ۵ سطح:

با افزایش تعداد آستانه‌ها به پنج، الگوریتم Otsu نواحی با جزئیات بیشتری را تولید می‌کند و تغییرات شدت دقیق‌تر را ثبت می‌کند. اگرچه این روش می‌تواند اطلاعات بیشتری درباره بافت‌های اطراف ارائه دهد، ممکن است باعث بیش‌ازحد بخش‌بندی تومور شود و تحلیل را پیچیده‌تر کند. این روش برای مواردی که نیاز به تمایز لایه‌های مختلف بافت یا اجزای متعدد است، مناسب می‌باشد.

خلاصه مقایسه:

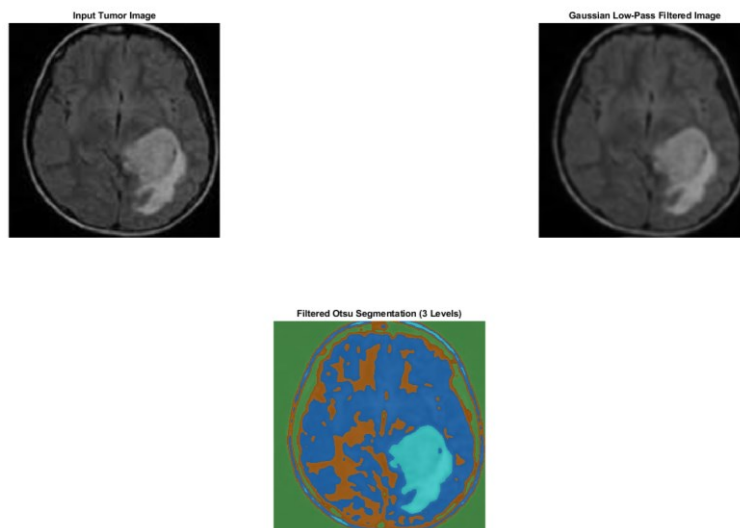
Filtered Otsu (3 Levels): بهترین گزینه برای کاهش نویز و شناسایی واضح ناحیه تومور با حواس پرتی کمتر از بافت‌های اطراف.

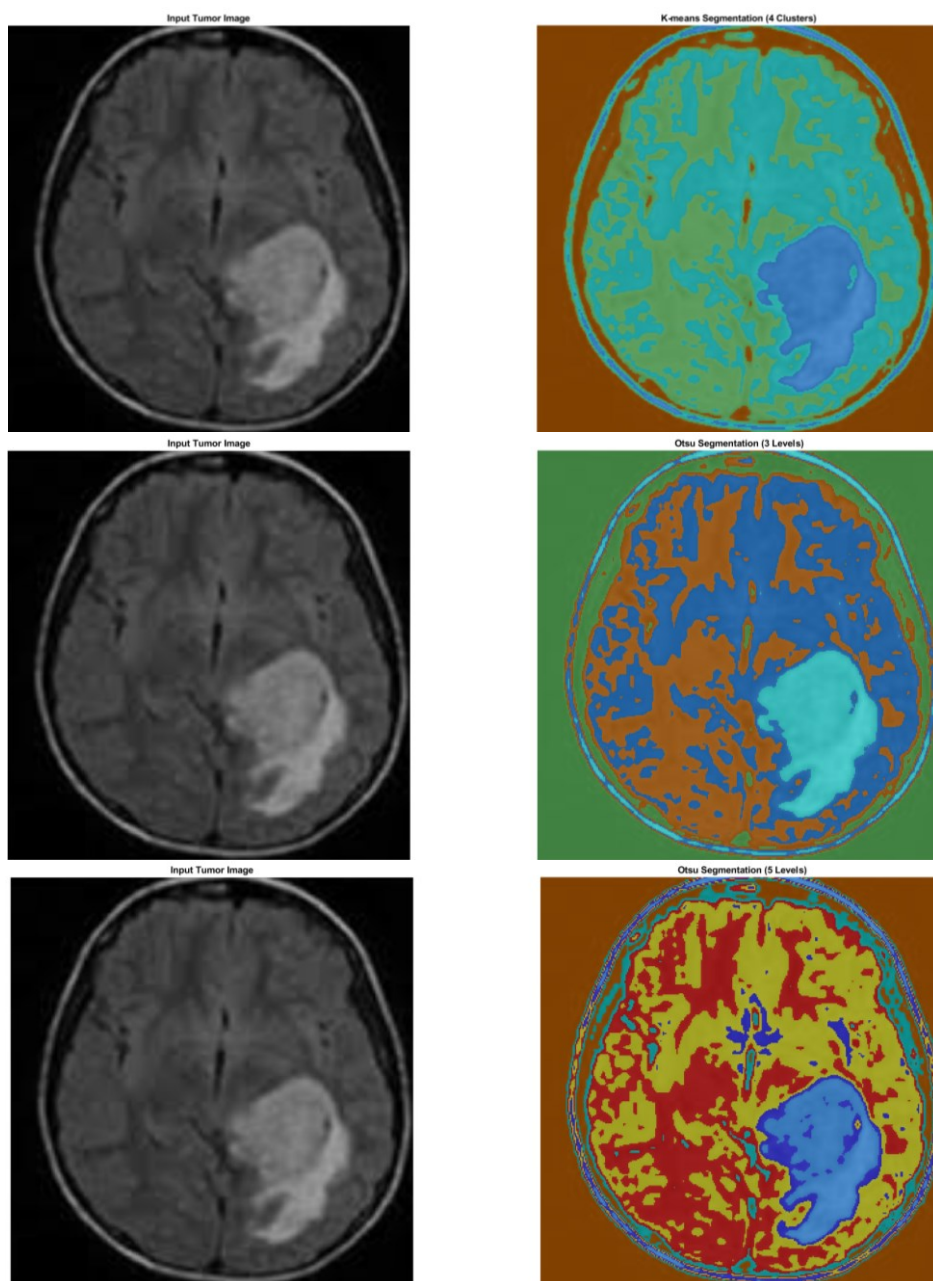
K-Means (4 Clusters): مناسب برای بخش‌بندی یکنواخت اما کمتر مقاوم در برابر تغییرات شدت درون تومور.

Otsu (3 Levels, Unfiltered): ساده و سریع اما مستعد نویز و مصنوعات، که قابلیت اطمینان آن را برای تحلیل‌های حساس کاهش می‌دهد.

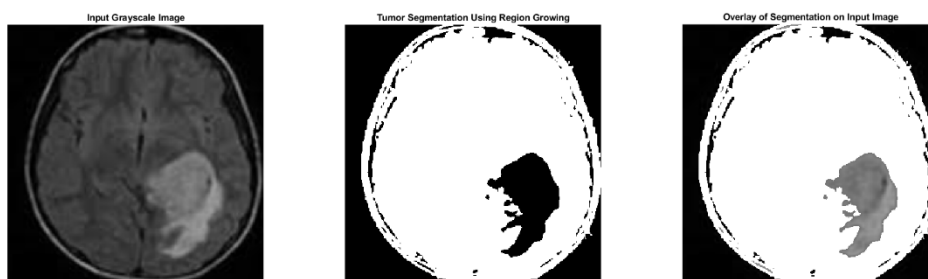
Otsu (5 Levels): جزئیات بیشتری را ثبت می‌کند اما ممکن است باعث بخش‌بندی بیش‌ازحد شده و جداسازی تومور را پیچیده کند.

برای بخش‌بندی تومور، روش Filtered Otsu با ۳ سطح آستانه رویکرد متعادلی ارائه می‌دهد که نویز را کاهش داده و یک بخش‌بندی واضح و قابل تفسیر از ناحیه تومور حفظ می‌کند. در مواردی که نیاز به جزئیات بیشتر در بافت باشد، می‌توان از Otsu با ۵ آستانه استفاده کرد، در حالی که K-Means برای خوشه‌بندی عمومی در شرایط با تغییرات محدود مناسب است.

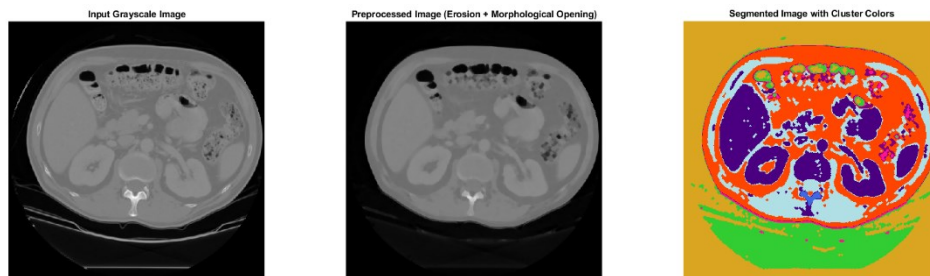
۳-۲- به کمک روش Region Growing، مساحت تومور را بدست آورید.

Tumor Area: 68906.5

۴-۱- تمرین ۴

(۴) به کمک روشهای مورفولوژی اندامهای موجود در تصویر زیر را از هم جدا کرده و به کمک روش K-means Clustering، آنها را ناحیه بندی نمایید.

پس از لود کردن تصویر، morphological erosion با استفاده از یک disk-shaped structuring element اعمال می‌شود. این مرحله، جزئیات کوچک و نویزهای روشن را حذف کرده و یک پایه تمیزتر برای پردازش‌های بعدی ایجاد می‌کند. پس از آن، morphological opening برای صاف کردن نواحی، حذف ناهنجاری‌های کوچک و پر کردن شکاف‌های جزئی اعمال می‌شود. این مراحل پیش‌پردازش، تصویر را برای بخش‌بندی آماده کرده و انسجام ساختاری آن را افزایش می‌دهند.

در مرحله بعد، K-means clustering برای بخش‌بندی تصویر به ۸ cluster مجزا بر اساس مقادیر شدت پیکسلی اعمال می‌شود. به هر cluster یک رنگ خاص اختصاص داده می‌شود که خروجی نهایی را به صورت یک تصویر بخش‌بندی‌شده و رنگی ارائه می‌دهد.

فصل ۲:

تمرین‌های مرتبط با کلاس حل تمرین

۱-۲- تمرین ۱

۱. معماری شبکه‌ی U-Net را مطالعه کرده و خلاصه‌ای از ویژگیهای آن نوع مدل لایه‌ها و غیره) ارائه دهید.

U-Net به طور عمده برای وظایف تقسیم‌بندی تصویری معنایی (semantic image segmentation) طراحی شده است، جایی که هدف این است که هر پیکسل از تصویر به یکی از چندین دسته‌بندی اختصاص داده شود. این مدل برای اولین بار توسط اولاف رونن‌برگر و همکارانش در مقاله سال ۲۰۱۵ خود به نام U-Net: Convolutional Networks for Biomedical Image Segmentation معرفی شد. از آن زمان به یکی از مهم‌ترین مدل‌ها در زمینه تحلیل تصاویر پزشکی و سایر حوزه‌ها تبدیل شده است، به دلیل کارایی بالا در یادگیری از داده‌های محدود.

ویژگی‌های کلیدی معماری U-Net:

ساختار Encoder-Decoder: U-Net از معماری کلاسیک encoder-decoder پیروی می‌کند که به طور گسترده‌ای برای وظایف تقسیم‌بندی استفاده می‌شود. در این ساختار، مدل به طور تدریجی ابعاد فضایی تصویر ورودی را کاهش می‌دهد، در حالی که decoder تلاش می‌کند تا وضوح فضایی را دوباره به اندازه اولیه ورودی بازگرداند. این ساختار به مدل کمک می‌کند تا نمایه‌های غنی از ویژگی‌ها را به شکل نقشه‌های ویژگی یاد بگیرد، در حالی که زمینه‌های سطح بالا برای تقسیم‌بندی دقیق حفظ می‌شود.

۱. **Encoder:** بخش encoder که به آن مسیر contracting نیز گفته می‌شود، شامل یک سری لایه‌های کانولوشنی است که وضوح فضایی تصویر ورودی را کاهش می‌دهند. این فرآیند به مدل کمک می‌کند تا ویژگی‌های انتزاعی و سطح بالا را در مقیاس‌های مختلف استخراج کند. به طور معمول در U-Net، encoder شامل بلوک‌های متوالی لایه‌های کانولوشنی به همراه لایه‌های max-pooling است.

• هر بلوک شامل دو لایه کانولوشن است که به دنبال آن تابع فعال‌سازی ReLU و

normalization (batch normalization) اعمال می‌شود. لایه‌های کانولوشن معمولاً از کرنل 3×3 استفاده می‌کنند.

- پس از هر بلوک، نقشه ویژگی از طریق عملیات max-pooling با کرنل 2×2 نمونه‌برداری می‌شود.

۲. **Decoder:** بخش decoder که به آن مسیر expansive نیز گفته می‌شود، هدف آن افزایش وضوح فضایی نقشه segmentation به اندازه تصویر ورودی است. این بخش از لایه‌های up-convolution یا transposed convolution استفاده می‌کند تا وضوح فضایی را افزایش دهد، با هدف دستیابی به پیش‌بینی‌های پیکسلی دقیق. در هر سطح، وضوح فضایی نقشه‌های ویژگی افزایش می‌یابد و ویژگی‌های یادگرفته شده در بخش encoder با دقت بیشتری تصحیح می‌شوند.

- هر بلوک در decoder شامل عملیات upsampling (از طریق transposed convolution) است که به دنبال آن با ویژگی‌های معادل از encoder ترکیب می‌شود، که این کار جزئیات با وضوح بالا را در طول فرآیند upscaling حفظ می‌کند.
- پس از عملیات upsampling، کانولوشن‌های اضافی برای پردازش بیشتر ویژگی‌ها اعمال می‌شود.

۳. **Skip** (ویژگی متمایز U-Net): یکی از متمایزترین ویژگی‌های معماری U-Net استفاده از اتصالات skip است. این اتصالات، خروجی بلوک‌های encoder را به طور مستقیم به بلوک‌های معادل در decoder متصل می‌کنند. این اتصالات به مدل این امکان را می‌دهند که ویژگی‌های فضایی کم‌سطح را از encoder با ویژگی‌های سطح بالاتر و انتزاعی‌تر از decoder ترکیب کند.
- این اتصالات به مدل اجازه می‌دهند که جزئیات دقیق تصویر ورودی را حفظ کند، که به ویژه برای وظایف segmentation که به تفکیک دقیق مرزهای اشیاء نیاز دارند، اهمیت دارد.
 - ترکیب نقشه‌های ویژگی از encoder و decoder کمک می‌کند تا اطلاعات فضایی دقیق که معمولاً در عملیات downsampling در معماری‌های سنتی از دست می‌رود، حفظ شود.

۴. لایه‌های کانولوشن و فیلترها: در معماری U-Net معمولاً از کانولوشن‌های 2D با اندازه کرنل 3×3 در هر دو بخش encoder و decoder استفاده می‌شود، که این کار مدل را کارآمد کرده و به آن این امکان را می‌دهد که ویژگی‌های محلی را یاد بگیرد. تعداد فیلترها در هر لایه به طور نمایی در مسیر encoder افزایش می‌یابد و در مسیر decoder به طور معکوس کاهش می‌یابد.

- مسیر encoder ممکن است با ۶۴ فیلتر در اولین بلوک کانولوشن آغاز شود، که به تدریج به ۱۲۸، ۲۵۶ و غیره افزایش می‌یابد، در حالی که مسیر decoder از بزرگ‌ترین تعداد فیلترها شروع شده و به طور متقارن کاهش می‌یابد.

۵. لایه خروجی: لایه خروجی U-Net معمولاً شامل یک کانولوشن 1×1 است که عمق نقشه ویژگی را به تعداد کلاس‌های مورد نظر (برای segmentation چندکلاسه) یا یک کانال (برای segmentation دوتایی) کاهش می‌دهد. نتیجه این لایه یک نقشه segmentation است که در آن هر پیکسل به یک برچسب کلاس اختصاص داده می‌شود.

- در وظایف segmentation دوتایی معمولاً از تابع فعال‌سازی sigmoid در لایه خروجی استفاده می‌شود، در حالی که برای segmentation چندکلاسه از تابع فعال‌سازی softmax استفاده می‌شود، که تضمین می‌کند پیش‌بینی‌های پیکسلی برای هر کلاس جمعاً برابر با ۱ باشد.

۶. تابع هزینه (Loss Function): برای وظایف segmentation، U-Net معمولاً از یک تابع هزینه پیکسلی استفاده می‌کند. انتخاب‌های رایج عبارتند از:

- تابع هزینه cross-entropy (برای segmentation چندکلاسه).
- ضریب Dice یا Dice similarity coefficient (DSC)، که به طور ویژه برای داده‌های نامتعادل یا تصاویر پزشکی مناسب است، زیرا به طور مستقیم هم‌پوشانی بین segmentation پیش‌بینی شده و segmentation حقیقت زمینه را اندازه‌گیری می‌کند.

- cross-entropy وزنی ممکن است در مواقعی که کلاس‌ها بسیار نامتعادل هستند، اعمال شود.

۷. داده افزایی (Data Augmentation): مدل‌های U-Net، به ویژه در زمینه segmentation تصاویر

پزشکی، معمولاً روی داده‌های نسبتاً کوچکی آموزش داده می‌شوند. برای کاهش overfitting و افزایش کارایی مدل، تکنیک‌های تقویت داده زیادی به کار می‌روند. این‌ها می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

- چرخش، انتقال، مقیاس‌دهی برای ایجاد تنوع در داده‌های آموزشی.
- فلیپ کردن و تغییرات الاستیک برای شبیه‌سازی اعوجاجات دنیای واقعی.
- برش تصادفی و تغییر مقیاس برای تمرکز بر روی نواحی مختلف تصویر.

مزایای U-Net:

Localization دقیق: اتصالات skip و معماری encoder-decoder به U-Net این امکان را می‌دهند که ویژگی‌های دقیق را حفظ کرده و ویژگی‌های سطح بالا را در حالی که جزئیات را یاد می‌گیرد، در کنار هم داشته باشد، که این ویژگی را برای وظایف نیازمند تقسیم‌بندی دقیق پیکسلی بسیار مؤثر می‌کند.

آموزش کارآمد: معماری متقارن U-Net با اتصالات skip به آن اجازه می‌دهد که با داده‌های آموزشی کمتر نیز عملکرد خوبی داشته باشد، که این ویژگی به ویژه در زمینه‌های مانند تحلیل تصاویر پزشکی که داده‌های برچسب‌گذاری شده محدود هستند، مفید است.

انعطاف‌پذیری: U-Net به راحتی می‌تواند به وظایف مختلف segmentation غیر از تصاویر پزشکی، مانند تقسیم‌بندی تصاویر ماهواره‌ای، تحلیل‌های کشاورزی و حتی برخی از وظایف تصاویر طبیعی اعمال شود.

چالش‌ها و نسخه‌های توسعه یافته: در حالی که U-Net یک معماری قدرتمند برای segmentation است، برخی چالش‌ها نیز وجود دارد:

Overfitting: به دلیل تعداد بالای پارامترها، U-Net مستعد overfitting است، به ویژه در داده‌های کوچک.

استفاده از تکنیک‌های منظم‌سازی مانند dropout، تقویت داده‌ها و توقف زودهنگام ضروری است.

هزینه محاسباتی: U-Net می‌تواند از نظر محاسباتی پرهزینه باشد، به ویژه برای تصاویر با وضوح بالا، زیرا decoder باید نقشه‌های ویژگی با ابعاد بزرگتر را پردازش کند.

نسخه‌های مختلفی از U-Net برای رفع این محدودیت‌ها پیشنهاد شده است:

3D U-Net: برای داده‌های حجمی (مثل اسکن‌های CT و MRI)، از کانولوشن‌های 3D به جای 2D استفاده می‌شود تا بعد اضافی را مدیریت کند.

Attention U-Net: مکانیزم‌های توجه را به معماری اضافه می‌کند تا به شبکه اجازه دهد بر بخش‌های مرتبط‌تر از تصویر تمرکز کند و عملکرد آن را در وظایف پیچیده‌تر تقسیم‌بندی بهبود بخشد.

(۲) حداقل چهار مورد از هاپیر پارامترهای مدل پیوست شده (تعداد epoch ها تعداد لایه ها، نرخ تعلیم، ساینج و غیره) را برای سه مقدار متفاوت، تغییر دهید و اثر هر کدام از آنها را روی عملکرد مدل دقت، خروجی و غیره، بررسی نمایید. (در صورت تمایل می‌توانید از کد مثال U-Net بررسی شده در کلاس یا کدهای دیگری که از مدل U-Net استفاده کرده‌اند نیز استفاده نمایید).

پارامترهای Epoch, BatchSize, LearningRate و تعداد لایه ها (Filter) برای جمعاً ۸۱ حالت مختلف بررسی شده و در نهایت همه اطلاعات در یک csv ذخیره شده است که Best_Val_Accuracy نشان دهنده بهترین دقت هر کدام هست.

بهترین دقت:

بالاترین دقت اعتبار سنجی با پیکربندی به دست آمد:

- دوره‌ها: ۱۰
- حجم دسته: ۸
- میزان یادگیری: ۰.۰۰۱
- فیلترها: [۵۱۲، ۲۵۶، ۱۲۸، ۶۴، ۳۲]
- بهترین دقت Val: 0.9653 (مسیر مدل:

(models/UNet_e10_bs8_lr0.001_f32_64_128_256_512.keras

این پیکربندی بالاترین دقت را در میان سایر hyperparameters ارائه می‌دهد، که نشان می‌دهد استفاده از

اندازه دسته‌ای ۸، نرخ یادگیری ۰.۰۰۱، و مجموعه بزرگ‌تری از فیلترها (یعنی [۳۲، ۶۴، ۱۲۸، ۲۵۶، ۵۱۲]) منجر به بهترین عملکرد مدل.

تأثیر نرخ یادگیری:

- نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ به طور مداوم نتایج بهتری را در مقایسه با ۰.۰۰۰۱ و ۰.۰۱ در اکثر پیکربندی‌ها به همراه داشت. به عنوان مثال:
- نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ با فیلترهای [۳۲، ۶۴، ۱۲۸، ۲۵۶، ۵۱۲] و اندازه دسته ۸ منجر به بالاترین دقت اعتبارسنجی ۰.۹۶۵۳ شد.
- نرخ یادگیری ۰.۰۰۰۱ با همان مجموعه فیلتر، دقت اعتبار ۰.۹۶۵۶ را ارائه می‌دهد، بسیار نزدیک اما کمی بهتر از نرخ ۰.۰۰۱.
- نرخ یادگیری ۰.۰۱ منجر به عملکرد پایین‌تر در پیکربندی‌های مختلف فیلتر، با دقت اعتبارسنجی در حدود ۰.۹۱ و کمتر شد.

دوره یا Epoch:

- تقریباً در هر مورد، ۱۰ دوره نتایج بهتری نسبت به ۵ دوره ارائه کردند، که نشان می‌دهد آموزش طولانی‌تر به مدل اجازه می‌دهد تا داده‌ها را بهتر بهینه کند و از آن یاد بگیرد. به عنوان مثال، با ۱۰ دوره و اندازه دسته ۸، بهترین دقت به ۰.۹۶۵۳ رسید.
- حالت‌هایی با ۵ دوره آموزش، نتایج خوبی نشان دادند، اما دقت تمایل به تثبیت یا کاهش با مجموعه فیلترهای کوچکتر و نرخ یادگیری بالاتر (۰.۰۱) داشت.

اندازه دسته:

- اندازه دسته ۸ در بسیاری از موارد بهتر از ۲ و ۱۶ عمل می‌کند، به خصوص زمانی که با نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ و فیلترها جفت شوند [۳۲، ۶۴، ۱۲۸، ۲۵۶، ۵۱۲]. به عنوان مثال، با ۱۰ دوره، اندازه دسته ۸ منجر به بالاترین دقت اعتبارسنجی (۰.۹۶۵۳) شد.
- اندازه دسته ۱۶ نتایج متفاوتی داشت، با حداکثر دقت ۰.۹۴۷۹ برای فیلترها [۳۲، ۶۴، ۱۲۸، ۲۵۶،

[۵۱۲]، و مابقیه پیکربندی‌ها دقت کمتری را نشان دادند. به عنوان مثال، اندازه دسته ۱۶ با نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ و فیلترهای [۵۱۲، ۲۵۶، ۱۲۸، ۶۴، ۳۲] کاهش شدیدی را به ۰.۸۳۵۵ نشان دادند.

مجموعه فیلتر:

- مجموعه فیلترهای بزرگتر مانند [۵۱۲، ۲۵۶، ۱۲۸، ۶۴، ۳۲] به طور مداوم در همه پیکربندی‌ها عملکرد بهتری داشتند. این از بالاترین دقت اعتبار سنجی به دست آمده با این مجموعه فیلترها، مانند ۰.۹۶۵۳ برای ۱۰ دوره، اندازه دسته ۸ و نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ مشهود است.
- مجموعه فیلترهای کوچکتر، مانند [۱۲۸، ۶۴، ۳۲، ۱۶، ۸]، منجر به عملکرد پایین تر، به ویژه با نرخ یادگیری ۰.۰۰۱ شد.

نتیجه گیری:

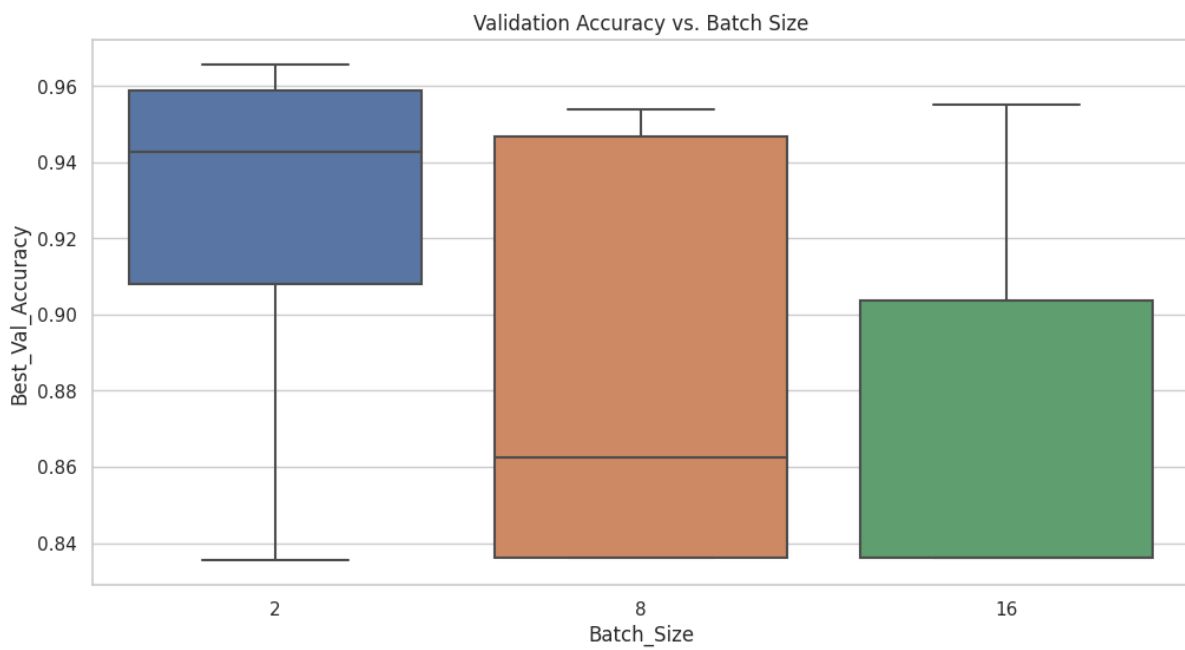
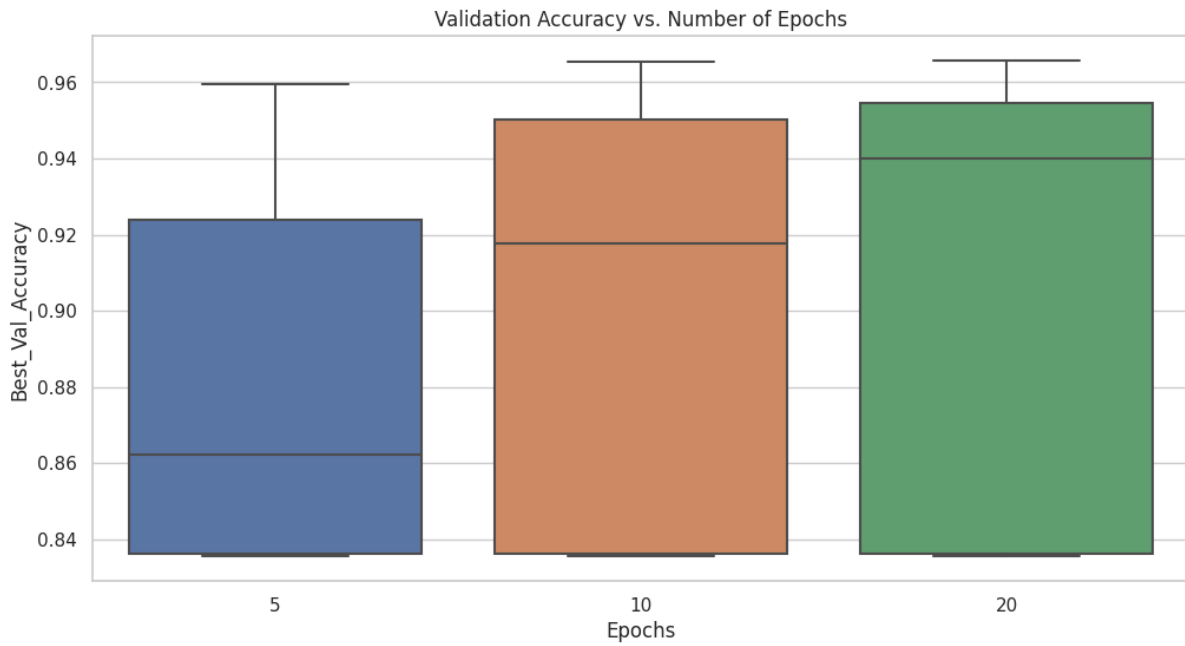
بهترین پیکربندی: بهترین تنظیمات این است:

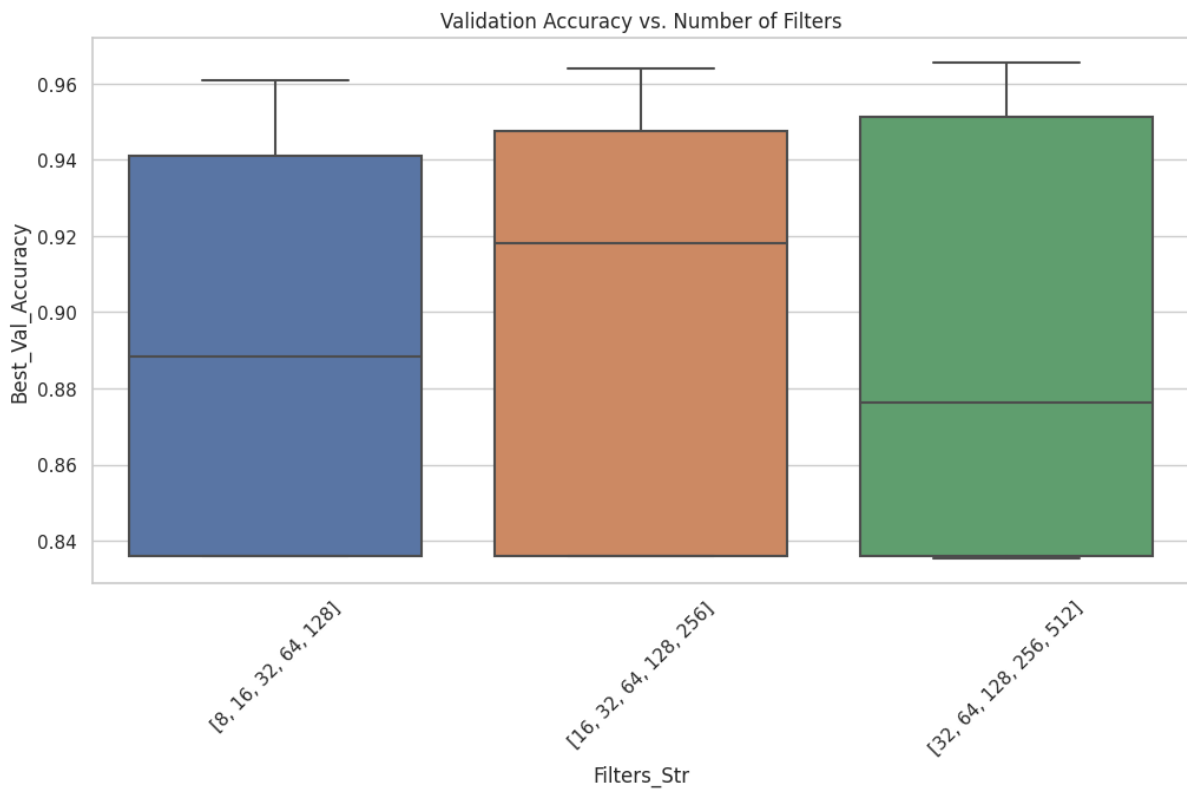
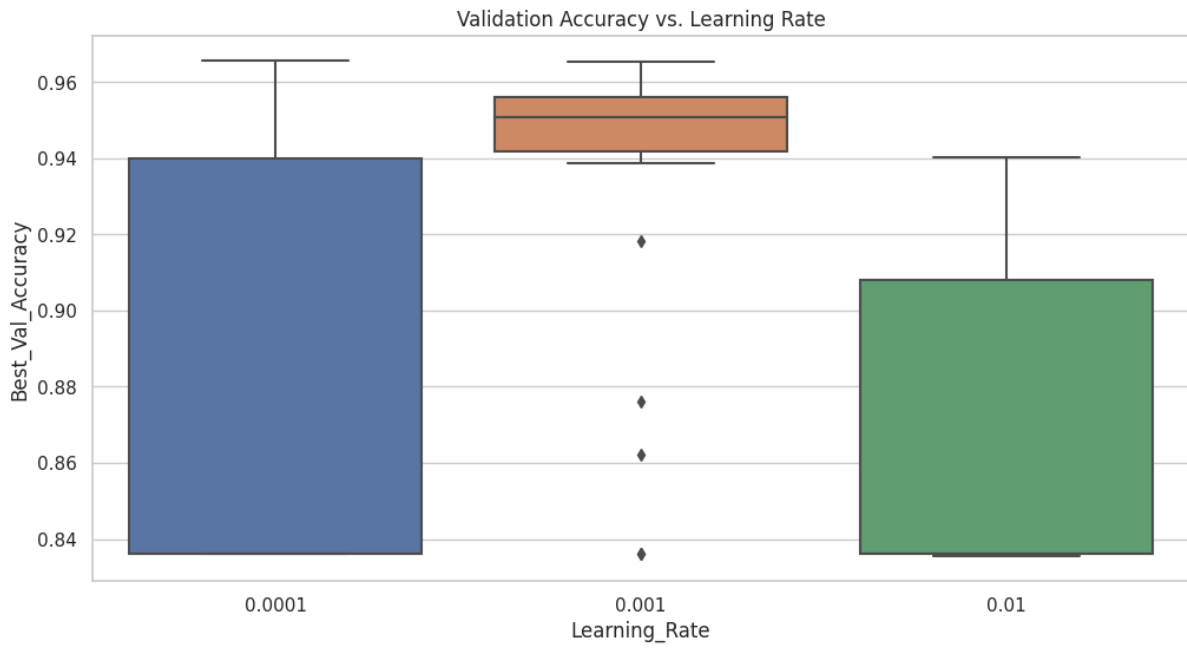
- دوره ها: ۱۰
- حجم دسته: ۸
- میزان یادگیری: ۰.۰۰۱
- فیلترها: [۵۱۲، ۲۵۶، ۱۲۸، ۶۴، ۳۲] این پیکربندی به بالاترین دقت اعتبارسنجی ۰.۹۶۵۳ دست یافت.

پارامترهایی که بیشترین تاثیر را دارند:

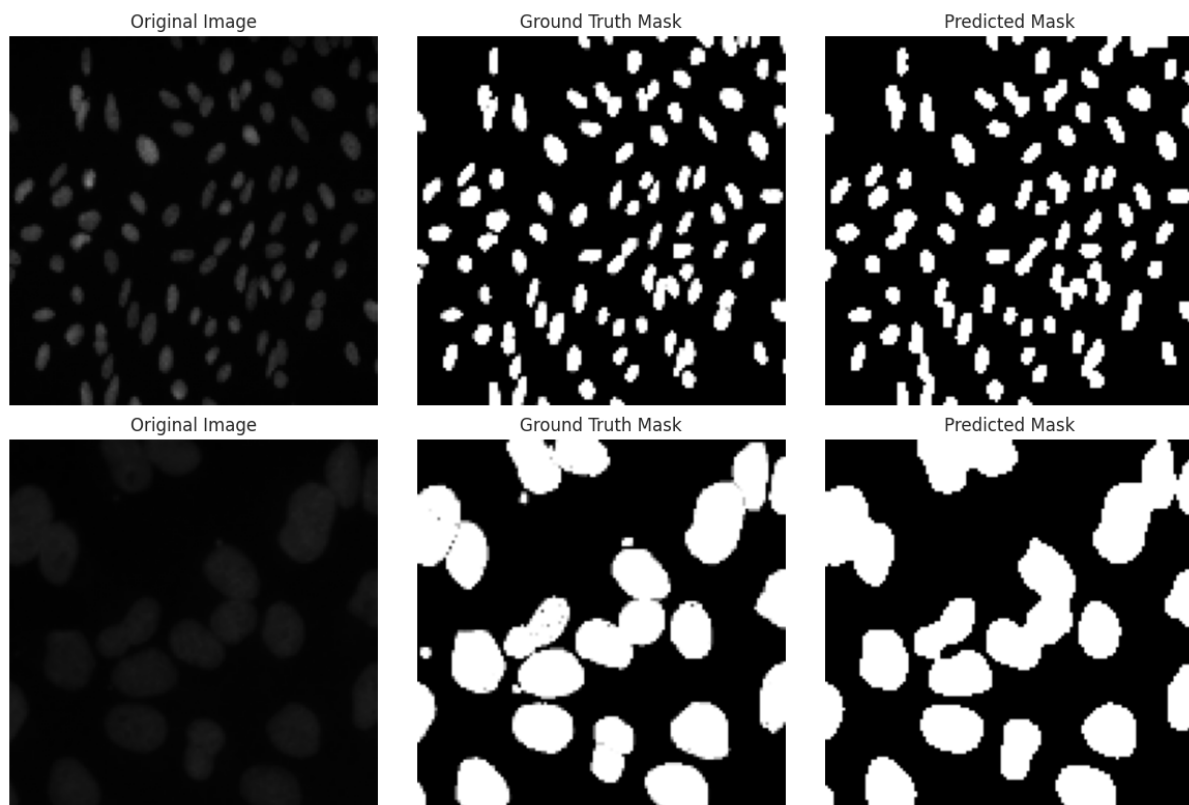
- نرخ یادگیری: به نظر می رسد مقدار ۰.۰۰۱ بهینه ترین باشد.
- اندازه فیلتر: مجموعه فیلترهای بزرگتر مانند [۵۱۲، ۲۵۶، ۱۲۸، ۶۴، ۳۲] منجر به استخراج بهتر ویژگی ها و عملکرد بالاتر مدل می شود.
- دوره ها و اندازه دسته ای: افزایش دوره ها به ۱۰ و استفاده از اندازه دسته ای ۸ به همگرایی بیشتر مدل کمک کرد.

اثر هر کدام از پارامترهای دستکاری شده روی مدل به صورت نمودار آورده شده است.

در نهایت خروجی بهترین مدل برای داده تست به شکل زیر است:

جدول زیر برای بررسی دقیق تر تمامی حالت ها است:

Epochs	Batch_Size	Learning_Rate	Filters	Best_Val_Accuracy
5	2	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836277723
5	2	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.92788583
5	2	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.93643868
5	2	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.959655762
5	2	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.943916619
5	2	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.942704916
5	2	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.895415127
5	2	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.919727445
5	2	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.835535109
5	8	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
5	8	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
5	8	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.847661316

			512]	
5	8	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
5	8	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.941042602
5	8	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.938610077
5	8	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.916594207
5	8	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
5	8	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.86239624
5	16	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836087525
5	16	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
5	16	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
5	16	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.862201691
5	16	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.918136597
5	16	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.876190186
5	16	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
5	16	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
5	16	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
10	2	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.917741537
10	2	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.961669922
10	2	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.959838867
10	2	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.960998535
10	2	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.958007813
10	2	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.965332031
10	2	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.888345242
10	2	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.918202698
10	2	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.835535109
10	8	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
10	8	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
10	8	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.943647087
10	8	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.949820399
10	8	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.950892866
10	8	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.950509191

			512]	
10	8	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.932458222
10	8	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
10	8	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
10	16	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836092651
10	16	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
10	16	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
10	16	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
10	16	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.94237411
10	16	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.947865784
10	16	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
10	16	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
10	16	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
20	2	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.956237793
20	2	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.963867188
20	2	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.965637207
20	2	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.95703125
20	2	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.957336426
20	2	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.957580566
20	2	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.907021999
20	2	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.908963799
20	2	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.835535109
20	8	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
20	8	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
20	8	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.952349007
20	8	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.953892291
20	8	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.95356971
20	8	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.951843262
20	8	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836134613
20	8	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.940110505
20	8	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154

			512]	
20	16	0.0001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.836095154
20	16	0.0001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.836095154
20	16	0.0001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154
20	16	0.001	[8, 16, 32, 64, 128]	0.951520622
20	16	0.001	[16, 32, 64, 128, 256]	0.954956055
20	16	0.001	[32, 64, 128, 256, 512]	0.95272392
20	16	0.01	[8, 16, 32, 64, 128]	0.893404663
20	16	0.01	[16, 32, 64, 128, 256]	0.913698852
20	16	0.01	[32, 64, 128, 256, 512]	0.836095154